

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

การกำหนดความผิดมูลฐานเป็นการกำหนดเหตุอันเป็นที่มาของการกระทำที่จะนำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งประเทศในประชาคมอาเซียนจะกำหนดความผิดมูลฐานมีความกว้างเพียงใดนั้น จะต้องพิจารณาตามแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานที่มีการกำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 (อนุสัญญาเวียนนา) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF Recommendation) เนื่องจากประชาคมอาเซียนซึ่งประกอบไปด้วย 10 ประเทศ คือ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม และประเทศไทย เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ทำให้ทุกประเทศจะต้องปฏิบัติตามข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติที่ 1617 ที่กำหนดให้ทุกประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน ซึ่งในข้อเสนอแนะที่ 3 การฟอกเงินและริบทรัพย์ ได้แนะนำในการกำหนดความผิดฐานฟอกเงินว่า แต่ละประเทศควรกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาตามอนุสัญญาเวียนนา และอนุสัญญาพาเลโอโม และควรกำหนดความผิดร้ายแรงทุกประเภทเป็นความผิดฐานฟอกเงิน โดยมีการกำหนดความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมขอบเขตกว้างขวางที่สุด แต่ละประเทศควรนำความผิดฐานฟอกเงินมาใช้กับความผิดร้ายแรงทั้งหมดโดยควรมุ่งกำหนดความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมขอบเขตกว้างขวางที่สุด ความผิดมูลฐานอาจอ้างถึงความผิดทั้งหมด หรือตามการกำหนดโทษในการกระทำความผิดร้ายแรงประเภทหนึ่ง หรือโทษจำคุกที่ใช้กับความผิดมูลฐาน (threshold approach) หรือกำหนดตามประเภทความผิดมูลฐานต่างๆ หรือทุกวิธีรวมกัน

ในกรณีที่แต่ละประเทศใช้แนวทางกำหนดระดับขั้นต่ำเป็นความผิดมูลฐาน อย่างน้อยที่สุดควรประกอบด้วยความผิดทั้งหมดที่อยู่ภายในกรอบของความผิดร้ายแรงตามกฎหมายในประเทศ หรือควรจะรวมความผิดที่กำหนดโทษสูงสุดคือโทษจำคุกมากกว่า 1 ปีขึ้นไป หรือสำหรับประเทศที่กำหนดความผิดขั้นต่ำในกฎหมาย ความผิดมูลฐานควรประกอบด้วยความผิดทั้งหมดที่มีบทลงโทษจำคุกอย่างน้อยมากกว่า 6 เดือนขึ้นไป ไม่ว่าจะนำแนวทางใดมาใช้ อย่างน้อยที่สุดแต่ละประเทศควรกำหนดความผิดตามประเภทของความผิดที่คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน กำหนดไว้ ซึ่งมีอยู่ 21 ประเภทด้วยกัน คือ หมายถึง การเข้าร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรมและแก๊ง ชูเชี่ยเรียกค่าคุ้มครอง การก่อการร้าย รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน การเอารัดเอาเปรียบทางเพศ รวมถึงการเอารัดเอาเปรียบทางเพศกับเด็ก การลักลอบค้ายาเสพติดและสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท การลักลอบค้าอาวุธ การ

ลักลอบค้าของโจรสลัดและสินค้าอื่นๆ การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการให้สินบน การฉ้อโกง การปลอมแปลงเงินตรา การปลอมผลิตภัณฑ์และการละเมิดลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์ อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ฆาตกรรม, การประทุษร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส การลักพาตัว การกักขังหน่วงเหนี่ยวโดยผิดกฎหมายและการจับเป็นตัวประกัน การปล้นหรือลักทรัพย์ การลักลอบขน (รวมถึงในแง่ที่เกี่ยวข้องกับศุลกากร และภาษีสรรพสามิต และภาษีทั่วไป) อาชญากรรมเกี่ยวกับภาษี (เกี่ยวกับภาษีโดยตรงและทางอ้อม) การข่มขู่กรรโชก การปลอมแปลง การกระทำความผิดเป็นโจรสลัด การซื้อขายหุ้นด้วยข้อมูลภายในและการปั่นหุ้น

ทำให้แต่ละประเทศที่เป็นประชาคมอาเซียนได้นำแนวทางการกำหนดตามข้อเสนอแนะมาใช้ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามระบบกฎหมายของประเทศตน ซึ่งสามารถแบ่งระบบกฎหมายออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายสังคมนิยม

กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ได้แก่

ราชอาณาจักรกัมพูชา ได้นำแนวทางการกำหนดให้ความผิดอาญาทั้งหมดมาเป็นแนวทางในการกำหนดความผิดมูลฐานภายในประเทศตน โดยบัญญัติการกระทำความผิดที่เป็นความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Law on Anti-Money Laundering and Combating the financing of terrorism)

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ได้นำแนวทางการกำหนดแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างแนวทางระดับขั้นต่ำ กับแนวทางการระบุรายชื่อ มาเป็นแนวทางในการกำหนดความผิดมูลฐานภายในประเทศตน โดยบัญญัติการกระทำความผิดที่เป็นความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายฉบับที่ 8/2010 เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดการกระทำความผิดที่เป็นการฟอกเงิน (Law No.8 Year 2010 concerning on the prevention and eradication of Criminal Act of money laundering

ประเทศไทย ได้ยอมรับเอาแนวทางการกำหนดระบุชื่อ มาเป็นแนวทางในการกำหนดความผิดมูลฐานในประเทศไทย โดยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (The Anti-Money laundering B.E.2542) และในกฎหมายอื่นๆ เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 ประมวลรัษฎากร พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562

ในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ได้แก่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ประเทศมาเลเซีย

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ได้ยอมรับเอาแนวทางการผสมผสานระหว่างแนวทางการกำหนดระดับขั้นต่ำ และแนวทางการระบุรายชื่อ มาใช้ โดยมีการกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน พ.ศ. 2557 (The Anti-Money Laundering Law 2014)

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้ยอมรับเอาแนวทางการกำหนดแบบระบुरายชื่อมาใช้ โดยมีการกำหนดความผิดมูลฐานในรัฐบัญญัติต่อต้านการฟอกเงิน ค.ศ. 2001 (The Anti-Money laundering) หรือที่เรียกว่ารัฐสภาสาธารณรัฐฉบับที่ 9160 (Republic Act No. 9160) แก้ไขเพิ่มเติมรัฐบัญญัติสาธารณรัฐ ฉบับที่ 9194 ฉบับที่ 10167 ฉบับที่ 10365 โดยกำหนดรายชื่อกฎหมายที่เป็นความผิดมูลฐานไว้ 34 ประเภท

สาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้ยอมรับแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานแบบระบुरายชื่อ และมีการจัดทำตารางแนบท้ายกฎหมายไว้ โดยมีการกำหนดความผิดมูลฐานในรัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรงอื่นๆ (การริบทรัพย์) ค.ศ. 1993 แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2007 (Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act กำหนดความผิดมูลฐานจากการกระทำที่เป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและการกระทำอาชญากรรมที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง โดยระบุเป็นรายชื่อไว้ในตารางแนบท้ายรัฐบัญญัติในตารางที่ 1 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และในตารางที่ 2 ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมร้ายแรง

ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ได้ยอมรับแนวทางการกำหนดระดับขั้นต่ำ โดยมีการกำหนดไว้ในคำสั่งติดตามทรัพย์สินจากการกระทำความผิดอาญา ค.ศ.2012 (Criminal Recovery Order 2012 (CARO)) กำหนดความผิดมูลฐานจากความผิดอาญาร้ายแรง ซึ่งพิจารณาจากกฎหมายที่ได้มีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรใดๆ ของประเทศบรูไน ซึ่งมีโทษสูงสุด คือ ประหารชีวิต หรือโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือโทษปรับไม่น้อยกว่า 1,000 ดอลลาร์บรูไน หรือมากกว่านั้น

ประเทศมาเลเซีย ได้ยอมรับเอาแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานแบบระบुरายชื่อ และมีการจัดทำตารางแนบท้ายกฎหมายไว้ โดยมีการกำหนดความผิดมูลฐานในพระราชบัญญัติต่อต้านการฟอกเงิน ต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และรายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ค.ศ. 2001 (The Anti-Money Laundering, Anti-Terrorism Financing and Proceeds of Unlawful Activities Act 2001) กำหนดความผิดมูลฐานจากการกระทำความผิดร้ายแรง โดยให้ความหมายของความผิดร้ายแรงหมายถึง การกระทำความผิดใดๆ ภายใต้ตารางที่ 2 ความผิดร้ายแรง ซึ่งมี 119 มูลฐาน

กลุ่มที่ใช้ระบบกฎหมายสังคมนิยม ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ยอมรับเอาแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานแบบความผิดอาญาทั้งหมดมาใช้ โดยมีการกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2557 (Law on Anti-Money Laundering and Counter-Financing of Terrorism) กำหนดให้ความผิดมูลฐาน หมายถึงการกระทำความผิดอาญาใดๆ ที่เป็นสาเหตุของการฟอกเงิน และรวมการกระทำถึงการฉ้อโกง การโจรกรรม การฆาตกรรมและการทำร้ายร่างกาย การลักพาตัว การกักขังและจับตัวประกัน การขายสินค้าที่ผิดกฎหมาย การปลอมแปลงเงินตรา รวมถึงการปลอมเช็คที่เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การทุจริตรวมถึงการให้และรับสินบน การค้าประเวณีในเด็กและผู้ใหญ่ การค้ามนุษย์ การลักลอบขนคนเข้าเมือง การผลิตและลักลอบค้ายาเสพติด การค้าอาวุธสงครามและวัตถุระเบิด การมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมและแก๊งค์ขู่เข็ญเรียกค่าคุ้มครอง การก่อการร้ายรวมถึงการสนับสนุน

ทางการเงินแก่การก่อการร้าย อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมทางภาษี การซื้อขายหลักทรัพย์ โดยใช้ข้อมูลภายในและปิ่นหุ้นในตลาด การหลบเลี่ยงภาษีและภาษีศุลกากร การกรรโชกทรัพย์ โจรสลัด และความผิดอื่นๆ

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้ยอมรับแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานแบบความผิดอาญาทั้งหมดมาใช้ โดยกำหนดความผิดมูลฐานในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 324 การฟอกเงิน ข้อ 1 กำหนดให้บุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยไม่จำกัดว่าเป็นความผิดฐานใด จึงเป็นการกำหนดให้ความผิดอาญาทั้งหมดเป็นความผิดมูลฐาน แต่จะเห็นได้ว่ามีการกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นความผิดมูลฐานที่จะต้องระวางโทษ กล่าวคือ ถ้ามีการนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปฟอก ก็จะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 5 ปี แต่ถ้าหากมีพฤติการณ์ที่มีลักษณะตามข้อ 2 (a) – (h) ก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เช่น (b) ผู้กระทำความผิดใช้ตำแหน่งหรืออำนาจในทางที่ผิดเพื่อกระทำความผิด จะต้องระวางโทษจำคุก 5 ปี ถึง ปี 10

ทำให้เห็นว่า แนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานมีการกำหนดไว้ 5 แนวทาง คือ แนวทางการกำหนดความผิดอาญาทั้งหมด แนวทางการระบุชื่อ แนวทางการระบุรายชื่อ และจัดตารางท้ายกฎหมาย แนวทางการกำหนดระดับขั้นต่ำ แนวผสมผสานระหว่างแนวทางการระบุรายชื่อและแนวทางการกำหนดระดับขั้นต่ำ ซึ่งแต่ละประเทศได้เลือกยอมรับแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานไปกำหนดกฎหมายในประเทศของตนเอง และกำหนดความผิดอาญาร้ายแรงให้กว้างขวางมากที่สุด ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 เนื่องจากกรณีการกระทำความผิดอาญาที่เป็นความผิดมูลฐานจะเป็นเหตุอันเป็นที่มาของการที่จะนำไปสู่การความผิดฐานฟอกเงิน หากความผิดฐานใดไม่ได้มีการกำหนดเป็นความผิดมูลฐาน ก็ไม่สามารถนำมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ในการตรวจจรวจการประกอบอาชญากรรมในความผิดฐานนั้นได้ อีกทั้งหากความผิดอาญาในแต่ละประเทศหนึ่งได้กำหนดให้ความผิดฐานนั้นเป็นความผิดมูลฐาน แต่อีกประเทศหนึ่งไม่ได้มีการกำหนดความผิดอาญานั้นเป็นความผิดมูลฐาน หากมีการแปรสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินการในความผิดฐานฟอกเงิน ทำให้อาชญากรที่อยู่ในประชาคมอาเซียนที่ต้องการหลบหนีการจับกุมในความผิดฐานฟอกเงิน จะพิจารณาประเทศที่มีการกำหนดความผิดมูลฐานที่มีจำนวนน้อย จึงถือได้ว่าได้ การกำหนดความผิดมูลฐานจำนวนมากจึงเป็นความศักดิ์สิทธิ์ของการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2. ข้อเสนอแนะ

ประชาคมอาเซียนที่ประกอบไปด้วย 10 ประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศได้ยอมรับนำเอาแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานที่ทางมาตรฐานสากลกำหนดเป็นกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในประเทศของตน โดยประเทศไทยได้ยอมรับแนวทางการกำหนดระบุรายชื่อ แต่ในต่างประเทศที่เป็นประเทศที่อยู่ในประชาคมอาเซียน มีหลายประเทศที่ได้มีการกำหนดความผิดมูล

ฐานที่แตกต่างกันไป เช่น ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้กำหนดให้ความผิดอาญาทั้งหมดเป็นความผิดมูลฐาน ส่วนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ยอมรับแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานที่เป็นการกำหนดผสมผสานระหว่าง แนวทางการกำหนดระดับขั้นต่ำ และแนวทางระบุรายชื่อ ซึ่งในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเป็นการกำหนดประเภทของความผิดเป็นรายชื่อ และกำหนดอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำ 1 ปี สำหรับสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ก็กำหนดประเภทของความผิดเป็นรายชื่อ และกำหนดอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีหรือกว่านั้นขึ้นไป ส่วนประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ยอมรับเอาแนวทางการกำหนดระดับขั้นต่ำซึ่งกำหนดจากความผิดที่ต้องระวางโทษประหารชีวิต และโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือโทษปรับไม่น้อยกว่า 1,000 ดอลลาร์บรูไน หรือมากกว่านั้น ส่วนสาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย ยอมรับเอาแนวทางกำหนดระบุรายชื่อ มาใช้และจัดทำตารางท้ายกฎหมายระบุรายชื่อฐานความผิดอาญาร้ายแรงให้เป็นความผิดมูลฐาน ส่วนสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้ยอมรับแนวทางการกำหนดรายชื่อมาใช้ โดยมีการกำหนดประเภทความผิดไว้ 34 ประเภท มีประมาณ 119 ความผิดมูลฐาน แต่มีการกำหนดให้ความผิดร้ายแรงต่างประเทศเป็นความผิดมูลฐานภายในประเทศ

ผู้วิจัยเห็นว่า หลักการสำคัญในนำแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานมานั้น คือ จะต้องเป็นความผิดร้ายแรง และการกำหนดความผิดจะต้องกำหนดความผิดมูลฐานอย่างกว้างขวางมากที่สุด เพื่อให้ทุกประเทศในประชาคมอาเซียนสามารถบังคับใช้ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ทุกฐานความผิดที่สอดคล้องกัน จึงควรนำแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานมาใช้เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของประเทศไทย โดยมีข้อเสนอแนะทางกฎหมาย และข้อเสนอแนะอื่นๆ

2.1 ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย

ข้อเสนอแนะทางกฎหมายนั้น จะแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง โดยพิจารณาจากระยะเวลาในการศึกษาและเสนอแนะกฎหมายที่หน่วยงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะทำการทำการยกร่างเพื่อแก้ไขกฎหมาย โดยแบ่งเป็นระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ในการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

(1) ในระยะแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานแบบระบุรายชื่อ เหมือนกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ที่มีการกำหนดระบุรายชื่อฐานของความผิด และกำหนดให้ความผิดร้ายแรงต่างประเทศเป็นความผิดมูลฐานภายในประเทศ โดยเพิ่มเติมความผิดมูลฐานที่ 22 ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้ “(22) ความผิดอาญาร้ายแรงหรือความผิดที่มีลักษณะคล้ายกันซึ่งมีโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศอื่นๆ” และกำหนดระบุชื่อฐานความผิดในแต่ประเภทความผิดมูลฐานทั้ง 21 ฐานความผิด

โดยมีรายละเอียดการแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ความผิดมูลฐานหมายความว่า

“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ชื้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดยกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือริดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอัยย์ หรือช่องโหว่ตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอัยย์ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

(11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ชื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

(12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋วตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

(15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

(16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

(17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

(18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

(19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด

(22) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

(21) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด และความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบ หรือการสงคราม

(22) ความผิดอาญาร้ายแรงหรือความผิดที่มีลักษณะคล้ายกันซึ่งมีโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศอื่นๆ”

(2) ในระยะกลาง จะเป็นการแก้ไขกฎหมายที่จำเป็นต้องมีการศึกษาและยกร่างเป็นระยะเวลานานมากกว่าระยะสั้น โดยพิจารณาจากแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานแบบระบุรายชื่อ เหมือนกับประเทศมาเลเซีย ที่มีการกำหนดความผิดมูลฐานหรือกำหนดให้กิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการกระทำความผิดร้ายแรงที่ถือว่า เป็นความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งความผิดร้ายแรงหมายถึง การกระทำความผิดใดๆ ที่อยู่ภายใต้การกำหนดในตารางที่ 2 และจัดทำตารางท้ายกฎหมายระบุชื่อกฎหมายอื่นๆ และฐานความผิดเป็นความผิดมูลฐาน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติม คำนิยามความผิดมูลฐาน หมายถึง กิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการกระทำความผิดร้ายแรง และกำหนดนิยามเกี่ยวกับ ความผิดร้ายแรง (serious offence) หมายถึง การกระทำความผิดใดๆ ที่อยู่ภายใต้การกำหนดในตารางที่ 1 ท้ายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

(3) ในระยะยาว จะเป็นการแก้ไขกฎหมายที่จำเป็นต้องมีการศึกษาและยกร่างกฎหมายเป็นระยะเวลานานมากที่สุดเพราะเป็นการที่ต้องพิจารณาความผิดอาญาทั้งหมดในประเทศไทยและบทบรรณาธิ

ต้องทำให้รับโทษหนักขึ้น โดยใช้แนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานแบบอ้างอิงความผิดอาญาทั้งหมด เหมือนกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่มีการกำหนดให้การกระทำที่เป็นไปตามองค์ประกอบความผิดฐานพอกเงินในข้อ 1 (a) – (d) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 5 ปี และกระทำความผิดตามข้อ 1 มีลักษณะที่กำหนดในข้อ 2 หรือข้อ 3 บุคคลที่กระทำนั้นจะต้องรับโทษหนักขึ้น ตามองค์ประกอบที่ได้กระทำลงไป จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542

โดยในคำนิยามควรกำหนดให้ ความผิดมูลฐาน หมายถึง การกระทำความผิดใดๆ ที่ได้รายได้จากการกระทำความผิด และกำหนดเพิ่มเติมลักษณะการกระทำที่ต้องทำให้รับโทษหนักขึ้นในมาตรา 5/1 เพิ่มเติมลักษณะการกระทำความผิดที่ต้องทำให้รับโทษหนักขึ้น ได้แก่ (1) การกระทำความผิดโดยองค์กร (2) ผู้กระทำความผิดใช้ตำแหน่งหรืออำนาจในทางที่ผิดเพื่อกระทำความผิด เป็นต้น และแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษตามมาตรา 60

จากเดิม มาตรา 60 “ผู้ใดกระทำความผิดฐานพอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท”

เป็น “มาตรา 60 วรรคหนึ่ง ผู้ใดกระทำความผิดฐานพอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 5 ปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท” และ “มาตรา 60 วรรคสอง ในกรณีที่มีการกระทำความผิดฐานพอกเงินที่มีลักษณะตามมาตรา 5/1 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท”

จากข้อเสนอแนะทั้ง 3 แนวทางนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินจะต้องใช้ระยะเวลาอันซึ่งอาจจะไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของอาชญากรรมในยุคดิจิทัล ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขในระยะเวลาที่รวดเร็วและเกิดประสิทธิภาพมาก แต่ทั้งนี้ก็ต้องไม่กระทบต่อหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายอื่นและสิทธิเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร จึงเห็นควรนำแนวทางที่ 1 ที่เป็นแนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานที่เป็นการแก้ไขในระยะสั้นมาใช้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภายในประเทศเพื่อให้มีการกำหนดความผิดมูลฐานที่สอดคล้องกับประชาคมอาเซียน และมาตรฐานสากล

2.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ในการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินที่เกิดจากอาชญากรรมข้ามชาติหรือเกิดจากอาชญากรรมที่ได้มีการแปรสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือทางอาญาไปในแนวทางเดียวกัน จึงควรมีการจัดทำกฎหมายกลางของอาเซียนในการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน เพื่อให้แต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดความผิดมูลฐานร่วมกัน อันจะส่งผลให้เกิดการปราบปรามการพอกเงินเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากการพอกเงินในอาชญากรรมอื่นๆ